

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 02.11.2020 nr 7-5/201712/2005881

Eneseisolatsiooni jäämine välisriigist naasmise järel

Lugupeetud []

Teile teadaolevalt ei ole [] Põhikooli õpilase vanem rahul sellega, et kool keelas []. oktoobril [] reisilt naasnud lapsel asuda õppetöele. Klassijuhataja on selgitanud avaldajale, et 14 päeva pikkust eneseisolatsiooni saab pisut lühendada nii, et õpilane annab vähemalt nädalase vahega kaks SARS-CoV-2 proovi, mis on negatiivsed. Lapsevanem küsis õiguskantslerilt, kas kooli tegevus on õiguspärane.

Vabariigi Valitsus on kehtestanud oma [korraldusega](#) Covid-19 leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud. Korraldus tugineb [nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse](#) (NETS) § 28 lõikele 6, arvestades sama paragrahvi lõike 5 punkti 3 ja lõiget 8.

Avaldaja laps saabus [] []. oktoobril. Sellel ajal kehtinud Vabariigi Valitsuse [korralduse](#) kohaselt ei pidanud [] tulnud inimesed eneseisolatsiooni jääma (vt info Välisministeeriumi kodulehel, [riikide nimekiri 19.10-25.10](#)). Koolil pole õigust Vabariigi Valitsuse korraldust eirata ega seada välisriigist saabujatele teistsuguseid piiranguid, kui on seadnud Vabariigi Valitsus. Seetõttu soovitatakse Teil lõpetada avaldaja lapse õiguste rikkumine ja lubada lapsel koolimajas toimivas õppes osaleda.

Põhiseaduse § 37 lõige 1 sätestab õiguse haridusele ja koolikohustuslike õpilaste kohustuse omandada põhiharidus. Sellele vastab avaliku võimu (riik ja kohalikud omavalitsused) kohustus teha kvaliteetne haridus kättesaadavaks. Hariduse kättesaadavuse tingimused ja kord on täpsemalt sätestatud seaduses, eelkõige [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses](#) (PGS). Koolikohustuslik õpilane peab osalema kooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes, täitma õpiülesandeid ning omandama teadmisi ja oskusi oma võimete kohaselt (PGS § 9 lg 1, § 35 lg 1). Koolikohustuslik õpilane õpib üldjuhul statsionaarses õppes, kus kooli juhendatud tegevusel on suurem osakaal kui iseseisval õppimisel (PGS § 22 lg 2).

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus näeb ette, et üldjuhul on õpilane arvatud mõne klassi koosseisu ning õpe toimub grupiti (klass koos, eraldi rühmad, mitu klassi koos vms). Ehkki e-õpe võib olla juhendatud õppe osa (PGS § 24 lg 5), toimub õpe üldjuhul koolimajas. Erandeid rakendatakse siis, kui selleks on seaduslik alus (nt kooliväline nõustamismeeskond soovib individuaalõpet; vanem soovib, et laps oleks tervislikel põhjustel koduõppel; rakendatakse PGS § 58 lg 3 p-s 12 nimetatud

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

mõjutusmeetmeid). Seega, kui kool keelab lapsel tavapärase päevakava järgi koolimajas toimivas õppes osaleda, peab ta tuginema seaduses sätestatud õiguslikule alusele.

Kooli kodulehel oleva info kohaselt ei anna kool nõusolekut reisile minekuks. Vanema soovil reisile läinud laps peab sellest teavitama klassijuhatajat ning pärast reisilt naasmist jääma 14 päevaks eneseisolatsiooni.

Selgitasite oma vastuses õiguskantsleri nõuniku järelepärimisele, et PGS § 44 kohustab kooli tagama koolipere vaimse ja füüsilise turvalisuse ja tervise kaitse. Seda kohustust peab kool täitma nii õpilaste kui ka koolitöötajate suhtes. Märkisite, et koolivaheaja sisustamine on iga pere enda otsustada, aga need otsustused ei tohi ohtu seada teiste koolis viibivate inimeste elu ja tervist. Kuna [] on kõrge Covid-19 nakatumiskordajaga riik ja nakatunute arv järjest kasvab, peategi põhjendatuks eneseisolatsiooninõude kehtestamist.

Avalik võim (ka [] Põhikool antud juhul) on õigustatud tegutsema üksnes siis, kui seadus annab selleks volituse.

Eneseisolatsiooni nõude põhjus tuleneb Covid-19 leviku tõkestamise vajadusest. Tegu on uudse ohtliku nakkushaigusega, mille nakkuskahtluse korral tuleb tegutseda kooskõlas NETS-ga. NETS § 28 lg 1 näeb ette, et nakkushaiguste epideemilisest levikust tuleneva ohu üle otsustab Terviseamet, lähtudes epidemioloogilistest, laboratoorsetest ja kliinilistest andmetest. Seaduse järgi võib Terviseamet uudse ohtliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks kehtestada ka liikumisvabaduse piiranguid (NETS § 28 lg 5 p 3). Kui nende piirangute kohaldamine toob kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju, kehtestab need piirangud Vabariigi Valitsus korraldusega (NETS § 28 lg 6). Vabariigi Valitsus ongi oma korraldusega andnud muu hulgas hinnangu, millal loetakse välisriigi nakkuskordajat niivõrd kõrgeks, et sealt reisisid rakendub eneseisolatsiooni kohustus.

Kooli direktorile ei anna NETS õigust otsustada, millal on nakkuskordaja kõrge ja millised piirangud välisriigist tulles sel juhul rakenduvad. Järelikult ei saa kooli direktor PGS-le tuginedes asuda NETS-s nimetatud pädevate organite otsustusvaldkonda kuuluvaid küsimusi ise otsustama. Ka ei ole tervishoiu ja riigipiiri ületamisega seonduv kooli (kohaliku omavalitsuse) pädevusvaldkond PS § 154 lg 1 kohaselt (olemuslik kohaliku elu küsimus, vt RKPJK otsus nr [3-4-1-5-05](#), p 21; RKPJK otsus nr [3-4-1-2-00](#), p 20). Niisiis ei või kool kehtestada Covid-19 leviku tõkestamiseks eneseisolatsiooninõuet teisiti (ulatuslikumalt), kui seda on teinud selleks pädev organ NETS alusel.

Viitasite, et ka Haridus- ja Teadusministeerium on [soovitanud](#) kõigil välisriigist tulnud õpilastel eneseisolatsiooni jääda. Soovitus on öeldud, et õpilased võivad reisilt tulles kooli naasta pärast 14-päevast eneseisolatsiooni või pärast seda, kui nad on andnud kaks SARS-CoV-2 proovi, mille tulemus on negatiivne. Proovid tuleb anda seitsmepäevase vaheajaga. Ministeerium on soovitanud analüüsi tulemust oodates püsida eneseisolatsioonis.

Nagu eespool öeldud, tuleb nakkusohu tuvastamisel ja vajalike piirangute rakendamisel lähtuda NETS alusel antud õigusaktidest. Seega ei ole Haridus- ja Teadusministeeriumi soovitus kohaldada eneseisolatsiooni ja nakkusohu väljaselgitamist NETS alusel antud õigusaktidest erinevalt, õiguslikult pädev. Lisaks, kuna kooli tegevuse aluseks peab olema seadusest või määrusest tulenev volitus (luba), siis ei saa kool tugineda oma tegevuses ministeeriumi soovitusel, mis pole õiguslikult siduv.

Mõistan, et koolid on praegu pandud väga keerulisse olukorda. Soovitakse ju toimida õiguspäraselt ja lähtuvalt riigi juhistest. Käesolevaga juhin Haridus- ja Teadusministeeriumi tähelepanu, et koolidele antavad soovitused peavad olema kooskõlas kehtiva õigusega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: avaldaja
Haridus- ja Teadusministeerium
Riigikogu kultuurikomisjon